

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสุขาภิบาลอาหาร ในชนบท
หมู่บ้านหนึ่งของจังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นางสาวกนกแก้ว สุขุมลาวรณ์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

อาจารย์ ดร. สิทธิ์สุ ประพุทธนิติสาร

ประธานกรรมการ

อาจารย์ จิราลักษณ์ จงสถิตมั่น

กรรมการ

รองศาสตราจารย์พัฒน์ สุจันวงศ์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัดถูกประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสุขาภิบาลอาหาร ในชนบทในหมู่บ้านหนึ่งของจังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาทางสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ใช้วิธีการศึกษาทั้ง เทคนิคภาพและ เทคนิคปริมาณ ได้กำหนดกรอบความคิดในการศึกษาและวิเคราะห์ จาก ๕ แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการไทย แนวคิดนโยบายของรัฐบาลการดำเนินงาน ทางด้านสาธารณสุข แนวคิดวิธีคิดเรื่องสุขภาพระหว่างรัฐกับประชาชน และแนวคิดการมีส่วนร่วม ของประชาชน

การศึกษาริ้งนี้มุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ๓ องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ดังนี้คือ

๑. รูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งมีได้หลากหลาย เป็นไปตามเงื่อนไขของเนื้อหาสาระ และประเด็น และสอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๒. เงื่อนไขของเนื้อหาสาระ คือ ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์หรือข้อเสียในประเด็นที่จะมีส่วนร่วมน้อยอย่างไร

๓. เงื่อนไขของประเด็น คือ ประชาชนรู้สึกว่าประเด็นของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นมากหรือน้อย มีแบบแผนการปฏิบัติมาก่อนหรือไม่ และประเด็นนั้นมีลักษณะที่ดำเนินการเป็นแบบกลุ่มหรือทำได้ด้วยตนเอง

ผลการศึกษาในหมู่บ้านตัวอย่างพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นสุขาภิบาลอาหารมีได้หลากหลาย เป็นไปตามเงื่อนไขของเนื้อหาสาระและประเด็นดังที่กล่าวข้างต้น โดยประเด็นสุขาภิบาลอาหาร มีลักษณะเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเป็นกลุ่ม

สำหรับเงื่อนไขของเนื้อหาสาระและประเด็นการมีส่วนร่วมงานวิจัยพบว่า ข้ออยู่กับ

การพัฒนาความแตกต่างระหว่างแนวคิดของรัฐกับประชาชนในเรื่องสุขาภิบาลอาหาร ในกรณีที่ผลของการพัฒนาประสบผลสำเร็จ สามารถทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าประเทศนั้นเป็นสิ่งจำเป็น สอดคล้องกับแบบแผนการปฏิบัติของประชาชน ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของประเทศนั้น ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับที่รัฐกำหนด

แต่ถ้าการพัฒนาไม่เกิดความกลมกลืน ประชาชนไม่รู้สึกว่าประเทศนั้นสุขาภิบาลอาหารนั้นเป็นมีคุณา ไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็น ไม่สอดคล้องกับแบบแผนการปฏิบัติ ประชาชนไม่เข้าใจหรือเข้าใจแต่ไม่เห็นประโยชน์ของประเทศนั้นสุขาภิบาลอาหารนั้น การมีส่วนร่วมก็จะเป็นรูปแบบที่ไม่สมบูรณ์หรือแตกต่างหลากหลายไปตามเงื่อนไขต่างๆ เป็นต้นว่า เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งกรณีนี้เป็นรูปแบบที่รัฐคิดว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วม

การพัฒนาจะต้องมีความตระหนักรู้ว่า แนวคิดของรัฐกับแนวคิดของประชาชนจะเป็นไปอย่างกลมกลืน หรือเกิดความแยกแยะกันอยู่กับโครงสร้างและวัฒนธรรมในการทำงานของรัฐว่ารัฐมีโครงสร้าง ในการทำงานที่ดีด坏 สามารถปรับให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางความเชื่อ ความคิดและพื้นฐานการศึกษา ตลอดจนเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้หรือไม่ และที่สำคัญคือ แนวคิดของประชาชนว่ามีความแตกต่างจากแนวคิดของรัฐมากน้อยเพียงใด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title People Participation in Rural Food Sanitation
Project at A Lampang Village

Author Miss Kanokaew Sukumalawan

M.A. Social Development

Examining Committee :

Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn

Chairman

Chiraluck Chongsatitmun

member

Assoc. Prof. Pat Sujumnonk

member

Abstract

The purpose of this study is to analyse people participation in a food sanitation project at a village in Lampang Province, Thailand. The study applies sociological and anthropological methodologies by using qualitative and quantitative methods. The theories used in this study are derived from four major concepts namely : 1) the structure of, and culture in , Thai bureaucracy ; 2) modern public health vis-a-vis the state , 3) the difference in conceptions of health between the state and the people , and 4) the concept of people participation .

This study conceptualizes the three following interrelated components of people participation :

1) Forms of participation are diverse , varying according to the essence and issues of participation and consistent to the economic, social and cultural contexts.

2) Essence of participation depending upon the extent to which people understand and perceive the advantages and disadvantages of the issues to be participated .

3) Issues of participation depending upon the extent to which people value its importance whether it has been traditional practice and whether it can be implemented individually or collectively .

This study has found that forms of people participation in food sanitation project are diverse and that the essence and issues of participation followed the stated components except that food sanitation can be carried out individually .

As far as the essence and the issues of participation are concerned, the study revealed that it is based on a synthesis of state conceptions ,and people perceptions . If this synthesis is successful, then people will feel that such issue is necessary and corresponded to their living practice ; understand and foresee its advantages , people will have full participation in line with the state direction .

In case of unsuccessful synthesis , people perceive that such issue is not problematic , unnecessary and inconsistent with their living practice or do not understand, or understand but do not foresee its advantages , participation will be partial or varies according to the economic , social and cultural contexts it originated which often the state views as no participation from people .

In essence, the aforementioned synthesis between the state and the people depends upon the flexibility of the structure and culture of Thai bureaucracy in response to the diversity of local economic , social and cultural contexts and the difference in conceptions between the state and people .